

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO NUTARIMO „DĖL TARPTAUTINIŲ KARINIŲ PRATYBŲ „BALTIJOS OPERACIJA 2024“ PROJEKTO AIŠKINAMASIS RAŠTAS

1. Nutarimo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto Nutarimo projekto tikslai ir uždaviniai

2024 m. birželio 4–21 d. Jungtinių Amerikos Valstijų karinio jūrų laivyno pajėgos Europoje (angl. *US Naval forces Europe*, NAVEUR) rengia kasmetines didžiausias tarptautines Baltijos jūros regiono pratybas „Baltijos operacija 2024“ (angl. „*Baltic Operation 2024*“, „*Baltops 2024*“). Šių pratybų įgyvendinimą užtikrina NATO jūrų smogiamosios ir paramos pajėgos (angl. *NATO Striking and Support Forces*, STRIKFORNATO). Pratybų tikslas – suteikti galimybę treniruotis skirtingų šalių karinėms pajėgoms, stiprinti karinio atsako pajėgumą, užtikrinantį laivybos laisvę ir saugumą Baltijos jūroje. Planuojama, kad pratybose „Baltijos operacija 2024“ dalyvaus NATO ir Europos Sąjungos (toliau – ES) valstybių narių kariniai vienetai, kariai ir karinėms pajėgoms priskirti civiliai tarnautojai, pratybų vykdymas planuojamas Baltijos jūros regiono valstybių teritoriniuose vandenyse ir išskirtinėse ekonominėse zonose (Lietuvoje, Latvijoje, Estijoje, Suomijoje, Švedijoje, Danijoje, Vokietijoje, Lenkijoje).

Lietuvos Respublikos Seimo nutarimo „Dėl tarptautinių karinių pratybų „Baltijos operacija 2024“ projekto (toliau – Nutarimo projektas) rengimo teisinis pagrindas yra Lietuvos Respublikos tarptautinių operacijų, pratybų ir kitų karinio bendradarbiavimo renginių įstatymo (toliau – Įstatymas) 9 straipsnio 1 dalis, kurioje numatyta, kad sprendimas surengti Lietuvos Respublikos teritorijoje pratybas arba organizuoti kitus renginius, kuriuose vienu metu gali dalyvauti ne mažiau kaip 1 600 kitų valstybių karių ir karinėms pajėgoms priskirtų civilių tarnautojų, įskaitant sprendimą leisti atvykti į šias pratybas ar renginius kitų valstybių kariniams vienetais, kariams ir karinėms pajėgoms priskirtiems civiliams tarnautojams, išskyrus šio straipsnio 3 dalies 3 punkte numatytą atvejį, priimamas Lietuvos Respublikos Vyriausybės siūlymu Seimo nutarimu. Taip pat numatyta, kad šiame nutarime nustatomas maksimalus galinčių vienu metu būti Lietuvos Respublikoje kitų valstybių karių ir karinėms pajėgoms priskirtų civilių tarnautojų skaičius, taip pat maksimali pratybų ar kitų renginių trukmė.

Įstatymo 9 straipsnio 1 dalyje minimas to paties straipsnio 3 dalies 3 punktas numato, kad krašto apsaugos ministras priima sprendimą surengti Lietuvos Respublikos teritorijoje pratybas arba organizuoti kitus renginius, įskaitant sprendimą leisti atvykti į šias pratybas ar renginius kitų valstybių kariniams vienetais, kariams ir karinėms pajėgoms priskirtiems civiliams tarnautojams, jeigu rengiamos bendros su NATO ar ES institucijomis arba valstybėmis pratybos ar renginys, kuriame vienu metu gali dalyvauti mažiau kaip 6 000 NATO ar ES valstybių narių karių ir karinėms pajėgoms priskirtų civilių tarnautojų. Tačiau planuojama, kad pratybose „Baltijos operacija 2024“,

vyksiančiose ir Lietuvos Respublikos teritorijoje, vienu metu dalyvaus daugiau kaip 6 000 NATO ir ES valstybių narių karių ir karinėms pajėgoms priskirtų civilių tarnautojų.

Nutarimo projekto tikslas – priimti sprendimą surengti 2024 m. birželio 4–21 d. Lietuvos Respublikos teritorijoje bendras Lietuvos Respublikos ir kitų valstybių karinių vienetų pratybas „Baltijos operacija 2024“, įskaitant sprendimą leisti atvykti į šias pratybas kitų valstybių kariniams vienetams, kariams ir karinėms pajėgoms priskirtiems civiliams tarnautojams, nustatyti maksimalų galinčių vienu metu būti Lietuvos Respublikoje kitų valstybių karių ir karinėms pajėgoms priskirtų civilių tarnautojų skaičių – iki 10 000, taip pat nustatyti maksimalią pratybų trukmę – nuo 2024 m. birželio 4 d. iki birželio 21 d.

Planuojama, kad dalyvauti pratybose „Baltijos operacija 2024“ į Lietuvos Respublikos teritoriją atvyktų karinių jūrų pajėgų laivai (su įgulomis, papildomu personalu, įskaitant ir karinėms pajėgoms priskirtus civilius tarnautojus, bei jūriniais štabais) iš: Jungtinių Amerikos Valstijų, Vokietijos Federacinės Respublikos, Nyderlandų Karalystės, Ispanijos Karalystės, Lenkijos Respublikos, Prancūzijos Respublikos, Didžiosios Britanijos, Danijos Karalystės, Švedijos Karalystės, Suomijos Respublikos, Norvegijos Karalystės, Estijos Respublikos, Latvijos Respublikos, Belgijos Karalystės, Portugalijos Respublikos ir Italijos Respublikos. Kasmetinės pratybos „Baltijos operacija 2024“, kurios bus rengiamos jau 53 metus, suteikia unikalią galimybę treniruotis sąjungininkams, siekiant stiprinti pasirengimą NATO kolektyvinei gynybai, sąveikai bei efektyviam pajėgų panaudojimui reaguojant į kylančias grėsmes, siekiant išsaugoti laivybos laisvę Baltijos jūros regione. Pratybose „Baltijos operacija 2024“ dalyvaus Lietuvos kariuomenės Karinių jūrų pajėgų laivai ir kariai, taip pat šiais metais Karinės jūrų pajėgos yra atsakingos ir už pratybų „Baltijos operacija 2024“ dalies – konferencijos prieš išplaukimą (angl. *Pre-sail conference*) – organizavimą Klaipėdoje. Šios pratybų dalies metu 2024 m. birželio 4–7 d. visi pratybų dalyviai atplauks į Klaipėdos uostą, po to vykdys pratybų iškeltas užduotis Baltijos jūros regione iki 2024 m. birželio 21 d.

Nutarimo projektas įgyvendina Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos, kuriai pritarta Lietuvos Respublikos Seimo 2020 m. gruodžio 11 d. nutarimu Nr. XIV-72 „Dėl Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos“, 233 punkto („Stipri, vieninga, savo nares ginti pasirengusi Šiaurės Atlanto sutarties organizacija (NATO) yra esminis Lietuvos saugumo garantas. Reaguodamas į Rusijos agresiją prieš Ukrainą, Aljansas žengė svarbius žingsnius praktinėmis priemonėmis sustiprindamas kolektyvinės gynybos įsipareigojimus regione. Turime dėti visas pastangas, kad šios priemonės būtų tęsiamos užtikrinant Lietuvos ir regiono gynybos poreikius. Glaudžiai bendradarbiaudami su svarbiausiomis sąjungininkėmis, pirmiausia Jungtinėmis Amerikos Valstijomis, taip pat strateginiais sąjungininkais ir partneriais Europoje, turime užtikrinti euroatlantinio ryšio tvarumą ir prisidėti prie NATO papildančių ES gynybos

iniciatyvų plėtros. Kartu Lietuva turi išlikti patikima ir aktyvi dalyvė stiprinant tarptautinį saugumą ir remiant euroatlantinių vertybių plėtrą“) ir 234.2 papunkčio („Stiprinti NATO atgrasymo ir gynybos priemones regione. Sieksime sustiprinti NATO priešakinių pajėgų efektyvumą ir integraciją į šalies gynybą, kuo realistiškesnio Aljanso bendros gynybos planavimo, stiprinsime nacionalinius priimančiosios šalies pajėgumus ir NATO gebėjimus užtikrinti reikiamą logistinę paramą greitam pastiprinimui, remsime NATO aukštos parengties pastiprinimo pajėgumų plėtrą, rengsime reguliarias kolektyvinės gynybos pratybas [...]“) nuostatas.

2. Nutarimo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Nutarimo projekto iniciatorė – Krašto apsaugos ministerija. Teikiamą Nutarimo projektą parengė Lietuvos kariuomenės Karinių jūrų pajėgų (vadas jūrų kpt. Giedrius Premeneckas, tel. +370 706 70 201, el. p. giedrius.premeneckas@mil.lt) Vadovybės štabo N5 Operacijų planavimo skyriaus viršininkas, vykdamas Vadovybės štabo viršininko pavaduotojo planavimui funkcijas, kmdr. lt. Tomas Naujokaitis, tel. +370 706 70 251, el. p. tomas.naujokaitis@mil.lt, Lietuvos kariuomenės kanceliarijos Lietuvos kariuomenės Teisės departamento (direktorius plk. lt. Darius Lapėnas, tel. +370 706 80 016) Pirmojo specialistų kariniams vienetams skyriaus (viršininkas mjr. Saulius Dimša, tel. +370 706 81 506, el. p. saulius.dimsa@mil.lt) vyresnysis specialistas lt. Anelius Užuotas, tel. +370 706 70 209, el. p. anelius.uzuotas@mil.lt.

3. Kaip šiuo metu reguliuojami Nutarimo projekte aptarti teisiniai santykiai

Įstatymo 9 straipsnio 1 dalis numato, kad sprendimas surengti Lietuvos Respublikos teritorijoje pratybas arba organizuoti kitus renginius, kuriuose vienu metu gali dalyvauti ne mažiau kaip 1 600 kitų valstybių karių ir karinėms pajėgoms priskirtų civilių tarnautojų, įskaitant sprendimą leisti atvykti į šias pratybas ar renginius kitų valstybių kariniams vienetams, kariams ir karinėms pajėgoms priskirtiems civiliams tarnautojams, išskyrus Įstatymo 9 straipsnio 3 dalies 3 punkte numatytą atvejį, priimamas Lietuvos Respublikos Vyriausybės siūlymu Seimo nutarimu. Pratybos, kuriose Lietuvos Respublikos teritorijoje planuoja dalyvauti apie 10 000 kitų valstybių karių ir karinėms pajėgoms priskirtų civilių tarnautojų, rengiamos pirmą kartą, todėl Nutarimo projekte aptarti teisiniai santykiai iki šiol nebuvo reguliuojami.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reglamentavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

Priimtas nutarimas bus teisinis pagrindas 2024 m. birželio 4–21 d. Lietuvos Respublikos teritorijoje surengti pratybas „Baltijos operacija 2024“, kuriose vienu metu dalyvaus daugiau nei 6000 NATO ir ES valstybių karių ir karinėms pajėgoms priskirtų civilių tarnautojų.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant Nutarimo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimto Nutarimo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimas neatliekamas.

6. Kokią įtaką priimtas Nutarimas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai

Teikiamas Nutarimo projektas poveikio kriminogeninei situacijai ar korupcijai neturės.

7. Kaip Nutarimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Teikiamas Nutarimo projektas poveikio verslo sąlygoms ir jo plėtrai neturės.

8. Ar Nutarimo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams

Nutarimo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

9. Nutarimo projekto inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Priėmus Nutarimo projektą, keisti galiojančių, priimti naujų teisės aktų nereikės.

10. Ar Nutarimo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o Nutarimo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Nutarimo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos ir Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų.

11. Ar Nutarimo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus

Nutarimo projektas neprieštarauja Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatoms ir Europos Sąjungos teisei.

12. Nutarimui įgyvendinti reikalingi įgyvendinamieji teisės aktai

Priėmus teikiamą Nutarimo projektą, parengti įgyvendinamųjų teisės aktų nereikės.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks Nutarimui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)

Išlaidos, susijusios su organizuojamomis tarptautinėmis karinėmis pratybomis „Baltijos operacija 2024“, bus apmokamos iš Jungtinių Amerikos Valstijų karinio jūrų laivyno pajėgų Europoje lėšų, išskyrus Lietuvos kariuomenės Karinių jūrų pajėgų organizuojamą konferenciją, jos išlaidos bus apmokėtos iš bendrųjų Krašto apsaugos ministerijai skirtų valstybės biudžeto asignavimų.

14. Nutarimo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Rengiant Nutarimo projektą, specialistų vertinimų, rekomendacijų ir išvadų negauta.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam Nutarimo projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno *Eurovoc* terminus, temas bei sritis

Reikšminiai Nutarimo projekto žodžiai (pagal Europos žodyną *Eurovoc*) yra šie: NATO, ES, kariniai vienetai, dalyvavimas, kariai.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Nėra.
